

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας
και Οικονομικών

ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ
ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ

Οδηγίες με τη μορφή ερωτήσεων – απαντήσεων
για την εφαρμογή της Αρχής μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης

Μάιος 2025

ΟΔΗΓΙΕΣ ΜΕ ΤΗ ΜΟΡΦΗ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ – ΑΠΑΝΤΗΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΜΗ ΠΡΟΚΛΗΣΗΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗΣ ΒΛΑΒΗΣ

Στο κείμενο που ακολουθεί έχουν καταχωρηθεί **οριζόντιες ερωτήσεις και αντίστοιχες απαντήσεις** για τη διευκόλυνση των εμπλεκόμενων στην εφαρμογή της αρχής Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης (DNSH).

Επιπλέον, **είναι διαθέσιμο ένα σύνολο 187 ειδικότερων ερωτήσεων και αντίστοιχων απαντήσεων**, ιδιαίτερα σε θέματα σχετικά με τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου έργων/επενδύσεων στους επιμέρους τομείς:

- Δασοκομία
- Μεταποίηση
- Ενέργεια,
- Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης
- Μεταφορές
- Κατασκευαστικές και κτηματομεσιτικές δραστηριότητες
- Πληροφόρηση και επικοινωνία
- Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες

Τις 187 θεματικές ερωτήσεις/απαντήσεις αυτές μπορούν να τις συμβουλευούνται οι εμπλεκόμενοι στην εφαρμογή της αρχής DNSH, στην [ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ C/2023/267](#) «σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή ορισμένων νομικών διατάξεων της κατ' εξουσιοδότηση πράξης σχετικά με την Ταξινόμια της ΕΕ για το κλίμα για τη θέσπιση τεχνικών κριτηρίων ελέγχου για οικονομικές δραστηριότητες που συμβάλλουν σημαντικά στον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής ή στην προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και δεν βλάπτουν σημαντικά άλλον περιβαλλοντικό στόχο».

1. Τι προβλέπει για την περιβαλλοντική αξιολόγηση έργων το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ);

Η εφαρμογή του ΕΣΑΑ διέπεται από την ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με την έγκριση της αξιολόγησης του Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της Ελλάδα. Στο σημείο (43) της από 5/12/2023 αναθεωρημένης εκτελεστικής απόφασης του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης αναφέρεται ότι με βάση το Άρθρο 19 Παράγραφος 3δ του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί τη συνάφεια, την αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και τη συνοχή του ΕΣΑΑ λαμβάνοντας υπόψη και το κριτήριο ότι **κανένα μέτρο για την υλοποίηση**

μεταρρυθμίσεων και επενδυτικών έργων που περιλαμβάνονται στο ΕΣΑΑ δεν βλάπτει σημαντικά τους περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του άρθρου 17 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 για την Ταξινόμηση.

2. Ποιοι είναι οι περιβαλλοντικοί στόχοι για την τήρηση της αρχής «Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης» (DNSH);

Ο Ευρωπαϊκός Κανονισμός Ταξινόμησης (ΕΕ) 2020/852 στο Άρθρο 9 καθορίζει έξι περιβαλλοντικούς στόχους, ενώ το Άρθρο 17 του Κανονισμού αυτού παραθέτει τα κριτήρια με τα οποία πρέπει να αξιολογούνται οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις μιας οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να θεωρηθεί ότι δεν προκαλεί σημαντική βλάβη στο περιβάλλον. Οι έξι περιβαλλοντικοί στόχοι είναι:

- i. Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής: αποφυγή σημαντικών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου.
- ii. Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή: αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων στο κλίμα, στους ανθρώπους, στη φύση, στις δραστηριότητες και στα περιουσιακά στοιχεία.
- iii. Αειφόρος χρήση και προστασία των υδάτινων και θαλάσσιων πόρων: αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων στα υδάτινα συστήματα και τα θαλάσσια ύδατα
- iv. Κυκλική οικονομία: πρόληψη και ανακύκλωση/επαναχρησιμοποίηση αποβλήτων, αποτελεσματική χρήση υλικών και φυσικών πόρων, διαχείριση με τήρηση της αρχής DNSH.
- v. Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης: όχι σημαντική αύξηση των εκπομπών ρύπων στον αέρα, το νερό ή το έδαφος σε σύγκριση με την κατάσταση πριν από την έναρξη μιας δραστηριότητας.
- vi. Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων: αποφυγή δυσμενών επιπτώσεων στη καλή κατάσταση, την ανθεκτικότητα των οικοσυστημάτων, τη διατήρηση των οικοτόπων και των ειδών.

3. Ποιες φάσεις της ζωής ενός έργου ελέγχονται για την τήρηση της αρχής DNSH;

Η αξιολόγηση DNSH λαμβάνει υπόψη τον πλήρη κύκλο ζωής του έργου: προμήθεια, παραγωγή, εγκατάσταση, χρήση, καθώς και τη φάση τέλους ζωής.

Παράδειγμα, στην περίπτωση αγοράς οχήματος θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ρύπανση (π.χ. εκπομπές στον αέρα) που προκαλείται κατά τη συναρμολόγηση, μεταφορά και χρήση, καθώς και την διαχείριση των υλικών στο τέλος της ζωής του. Ειδικότερα, η κατάλληλη διαχείριση στο τέλος του κύκλου ζωής της μπαταρίας και των ηλεκτρονικών στοιχείων (επαναχρησιμοποίηση ή/και ανακύκλωση κρίσιμων πρώτων υλών) θα πρέπει να διασφαλίζει ότι δεν θα προκληθεί σημαντική βλάβη στον περιβαλλοντικό στόχο της κυκλικής οικονομίας.

Ένα άλλο παράδειγμα αφορά ένα έργο που περιλαμβάνει αγορά λεωφορείων. Εκτός από την περιγραφή των εκπομπών από τα ίδια τα λεωφορεία, θα πρέπει επίσης να αναφερθεί εάν έχουν χρησιμοποιηθεί ανακυκλωμένα υλικά, πώς θα αποσυναρμολογηθούν τα οχήματα μετά στο τέλος της ζωής τους και πώς θα γίνεται η διαχείριση των επικίνδυνων αποβλήτων ώστε να αποφεύγεται η ρύπανση.

4. Σε ποιο βαθμό λαμβάνονται υπόψη οι έμμεσες επιπτώσεις ενός έργου ή μιας δημόσιας σύμβασης προμηθειών ή μια μεταρρύθμισης;

Η αξιολόγηση της τήρησης της DNSH πρέπει να λαμβάνει υπόψη όχι μόνο τις άμεσες, αλλά και τις πιο σημαντικές έμμεσες επιπτώσεις που ενδεχόμενα συνδέονται με τον κύκλο ζωής του έργου. Πρόκειται για τις εύλογα προβλέψιμες πρωτογενείς έμμεσες επιπτώσεις που αντικατοπτρίζουν τις επιπτώσεις που μπορεί να εμφανιστούν μετά την εφαρμογή του ή και πέραν του χρονοδιαγράμματος του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Ένα παράδειγμα πρωτογενούς έμμεσης επίπτωσης θα ήταν οι αναμενόμενες μελλοντικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου λόγω της αύξησης της συνολικής κυκλοφορίας κατά τη φάση κατασκευής νέου δρόμου.

5. Συμμορφώνεται αυτόματα στην αρχή του DNSH ένα έργο με θετικό περιβαλλοντικό αποτύπωμα;

Όχι. Η αξιολόγηση της εφαρμογής της αρχής DNSH αφορά μόνο τις αρνητικές επιπτώσεις ενός έργου. Θετικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του έργου μπορεί να περιλαμβάνονται στην αίτηση χρηματοδότησης και αποτελούν ισχυρή ένδειξη ότι το έργο δεν προκαλεί περιβαλλοντική επιβάρυνση. Δεν συνάγεται όμως ότι το έργο συμμορφώνεται με την αρχή DNSH, καθώς δεν διασφαλίζεται η απουσία σημαντικού κινδύνου μελλοντικής πρόκλησης σημαντικής βλάβης.

Επομένως, η συμμόρφωση με την ισχύουσα ενωσιακή και εθνική περιβαλλοντική νομοθεσία αποτελεί χωριστή υποχρέωση και δεν αίρει την ανάγκη διενέργειας αξιολόγησης, ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης.

6. Προβλέπονται ρητές εξαιρέσεις κατηγοριών έργων από τις χρηματοδοτήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας;

Εξαιρέσεις προβλέπονται από τους ευρωπαϊκούς κανονισμούς και από την ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ Αριθμ. 159335 ΕΞ 2021: *Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120535 ΕΞ 2021/ 30.9.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών με θέμα: «Κριτήρια αξιολόγησης της επιλεξιμότητας των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδοτούνται με δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας» (Β' 4521)*». Στην τελευταία καταγράφονται και οι κατηγορίες επιλέξιμων δαπανών που δύναται να περιλαμβάνονται στα επενδυτικά σχέδια που χρηματοδοτούνται με δάνεια ΤΑΑ.

Ενδεικτικά οι παρακάτω οικονομικές δραστηριότητες εξαιρούνται από τις χρηματοδοτήσεις του ΕΣΑΑ:

- Επενδύσεις που σχετίζονται με ορυκτά καύσιμα (συμπεριλαμβανομένης της χρήσης κατάντη), εκτός από μονάδες παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και/ή θερμότητας με τη χρήση φυσικού αερίου, καθώς και με τις σχετικές υποδομές μεταφοράς και διανομής που συμμορφώνονται με

τους όρους που ορίζονται στο Παράρτημα ΙΙΙ της Τεχνικής Καθοδήγησης για την εφαρμογή της αρχής DNSH (C/2023/111).

- Δραστηριότητες στο πλαίσιο του ETS (Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών-ΣΕΔΕ) για μείωση προβλεπόμενων εκπομπών ισοδύναμου CO₂ αν δεν είναι σημαντικά χαμηλότερες από τα σχετικά διεθνή πρότυπα αναφοράς (benchmarking).
- Επενδύσεις σε εγκαταστάσεις διάθεσης απορριμμάτων σε χώρους υγειονομικής ταφής, σε μονάδες μηχανικού βιολογικού καθαρισμού και αποτεφρωτήρες για την επεξεργασία απορριμμάτων. Αυτή η εξαίρεση δεν ισχύει για επενδύσεις σε:
 - ο Μονάδες αποκλειστικά για επεξεργασία μη ανακυκλώσιμων επικίνδυνων αποβλήτων·
 - ο Υφιστάμενες εγκαταστάσεις, όπου η επένδυση έχει σκοπό την αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, τη δέσμευση καυσαερίων για αποθήκευση ή χρήση ή ανάκτηση υλικών από τέφρες καυστήρων, υπό την προϋπόθεση ότι οι επενδύσεις αυτές δεν οδηγούν σε αύξηση δυναμικότητας επεξεργασίας αποβλήτων ή σε επέκταση της διάρκειας ζωής της μονάδας.
- Δραστηριότητες όπου η μακροχρόνια διάθεση των αποβλήτων μπορεί να προκαλέσει μακροπρόθεσμη βλάβη στο περιβάλλον.

7. Πώς αξιολογείται η περιβαλλοντική συμμόρφωση των μέτρων/έργων του ΕΣΑΑ;

Στο σημείο (44) της από 5/12/2023 αναθεωρημένης εκτελεστικής απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την έγκριση του ΕΣΑΑ αναφέρεται ότι η συμμόρφωση με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» αξιολογείται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που καθορίζεται στην **Τεχνική Καθοδήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C/2023/111** στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241 για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Η αξιολόγηση διενεργείται συστηματικά για κάθε μεταρρύθμιση και επένδυση σύμφωνα με την **προσέγγιση δύο σταδίων**. Δηλαδή η αξιολόγηση καταλήγει, αρχικά, στο συμπέρασμα ότι είτε δεν υπάρχει κίνδυνος σημαντικής βλάβης είτε, όταν εντοπίζεται κίνδυνος, διενεργείται λεπτομερής αξιολόγηση που αποδεικνύει την απουσία σημαντικής βλάβης.

8. Ποιοι γενικοί κανόνες πρέπει να ακολουθούνται κατά την αυτοαξιολόγηση της τήρησης της αρχής DNSH από τον φορέα ενός έργου;

- Η αυτοαξιολόγηση της τήρησης της αρχής DNSH για κάθε ένα από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους γίνεται με ευθύνη του ίδιου του φορέα.
- Εξετάζονται και οι έξι περιβαλλοντικοί στόχοι με βάση συγκεκριμένους κανόνες και τεχνικά κριτήρια ελέγχου. Ακολουθείται η διαδικασία (βλέπε σημ. 9 για να προσδιοριστεί ο βαθμός της ανάλυσης (απλοποιημένη προσέγγιση ή ουσιαστική αξιολόγηση).
- Χρειάζεται να περιληφθεί στο φάκελο του αιτήματος για χρηματοδότηση μια σύντομη και κατάλληλη αιτιολόγηση, ανεξάρτητα αν η πρόβλεψη πρόκλησης σημαντικής βλάβης είναι μηδενική ή ασήμαντη ή σημαντική.

- Γενικές απαντήσεις του τύπου "ΟΧΙ", "ΝΑΙ", "N/A", "Καμία επίπτωση" κλπ. δεν είναι αποδεκτές.
- Εάν η αυτοαξιολόγηση των επιπτώσεων αποκαλύψει ότι το έργο θα προκαλέσει σημαντικό αντίκτυπο σε έναν ή περισσότερους περιβαλλοντικούς στόχους θα απαιτηθεί «ουσιαστική αξιολόγηση» δηλαδή εφαρμογή της διαδικασίας ελέγχου κλιματικής βιωσιμότητας (για τους στόχους μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή) και σχετική μελέτη τεκμηρίωσης με τα σχετικά αποδεικτικά στοιχεία που αναφέρονται στο Παράρτημα II της τεχνικής καθοδήγησης DNSH για τους υπόλοιπους στόχους.
- Η αυτοαξιολόγηση θα πρέπει επίσης να προσδιορίσει τυχόν κινδύνους επιπτώσεων από το έργο σε ένα ή περισσότερους από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους και να περιλάβει επαρκή μέτρα για τον μετριασμό αυτών των κινδύνων. Δεδομένου ότι αυτοί οι κίνδυνοι εξαρτώνται από τις συγκεκριμένες συνθήκες ενός έργου (τοποθεσία, διάρκεια ζωής κ.λπ.), η προσέγγιση θα πρέπει να προσαρμοστεί στη συγκεκριμένη πραγματικότητα του έργου.

9. Ποια βήματα ακολουθούνται προκειμένου να τεκμηριωθεί η κλιματική και περιβαλλοντική συμμόρφωση μιας επένδυσης;

- A) Πρώτο Βήμα:** Εξετάζεται καταρχήν το αν το έργο περιλαμβάνεται στις κατηγορίες των εξαιρέσεων από τις χρηματοδοτήσεις του ΕΣΑΑ (Βλέπε ως άνω ερωτ. 6). Αν ναι, παύει κάθε περαιτέρω διερεύνηση.
- B) Δεύτερο Βήμα:** Εξετάζεται η τήρηση της αρχής DNSH σε σχέση με τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους (βλέπε ερώτ. 2). Εάν το έργο δεν έχει καμία ή έχει ασήμαντη επίδραση σε όλους τους περιβαλλοντικούς στόχους εφαρμόζεται μια **απλοποιημένη προσέγγιση** στην αξιολόγηση DNSH, σε σύγκριση με εκείνα που θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο. Στην περίπτωση αυτή απαιτείται μια σύντομη αιτιολόγηση. Απλοποιημένη προσέγγιση είναι αποδεκτή λόγω της φύσης του μέτρου/έργου/δράσης/μεταρρύθμισης όταν είναι προφανές ότι δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις με βάση τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους, όπως για παράδειγμα η πρόσληψη προσωπικού ή ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Επίσης, η μεταρρύθμιση της αγοράς εργασίας δεν θα έχει κανένα ή θα έχει αμελητέο προβλέψιμο αντίκτυπο σε οποιονδήποτε από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους και θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σύντομη αιτιολόγηση και για τους έξι στόχους. Ομοίως, για ορισμένα απλά μέτρα ενεργειακής απόδοσης, όπως η αντικατάσταση των υφιστάμενων παραθύρων με νέα, ενεργειακά αποδοτικά παράθυρα, θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί απλουστευμένη προσέγγιση με σύντομη αιτιολόγηση όσον αφορά τη συμμόρφωση με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης για τον στόχο μετριασμού της κλιματικής αλλαγής. Αντιθέτως, αυτή η απλουστευμένη προσέγγιση είναι απίθανο να εφαρμοστεί σε ορισμένες επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις σε αρκετούς άλλους τομείς (π.χ. ενέργεια, μεταφορές, διαχείριση αποβλήτων, βιομηχανία) που ενέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να επηρεάσουν έναν ή περισσότερους περιβαλλοντικούς στόχους.
- Γ) Τρίτο Βήμα:** Σε περιπτώσεις όπου η ως άνω διαδικασία προσδιορίζει σημαντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους, διενεργείται σύμφωνα με την Τεχνική Καθοδήγηση του DNSH μια διαδικασία **αναλυτικής προσέγγισης με** ουσιαστική ανάλυση για την τεκμηρίωση της

περιβαλλοντικής βιωσιμότητας της επένδυσης. Ο προτείνων φορέας πρέπει να αποδείξει, και στη συνέχεια ο ανεξάρτητος αξιολογητής να ελέγξει, αν το έργο/δράση/επένδυση δεν θα προκαλέσει σημαντική βλάβη.

10. Τι προβλέπεται επιπλέον για το δανειακό σκέλος του ΕΣΑΑ;

Ειδικά για τα επενδυτικά σχέδια της Δράσης **δανειακής στήριξης** του ΕΣΑΑ προβλέπεται ότι για να διασφαλιστεί ότι η επένδυση συμμορφώνεται με την αρχή “μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης” θα πρέπει να ακολουθείται **επιπλέον και η Τεχνική Καθοδήγηση του ταμείου InvestEU (2021/C 280/01)** σχετικά με τον έλεγχο βιωσιμότητας (Παράρτημα της Εκτελεστικής Απόφασης του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την έγκριση του ΕΣΑΑ και ειδικότερα του κεφ. ΙΗ.3 «Περιγραφή των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων που συνδέονται με τη λήψη δανείου»).

Κατ’εφαρμογή της πρόβλεψης αυτής, απαιτείται **για τις επενδύσεις άνω των 10 εκατ. η εκπόνηση και μελέτης ελέγχου βιωσιμότητας (Sustainability Proofing)** του επενδυτικού σχεδίου ακολουθώντας την Τεχνική Καθοδήγηση για το ταμείο InvestEU (2021/C 280/01), η οποία εκπονείται από συμβούλους/μηχανικούς.

Στο πλαίσιο αυτό, για τον έλεγχο βιωσιμότητας μιας επένδυσης ως προς την **κλιματική διάσταση και τη περιβαλλοντική της διάσταση** ισχύει το άρθρο 8 παρ. 3 της ΥΑ Υπ. Αριθμ. 47990 ΕΞ 2022 (ΦΕΚ 1814/Β/13-04-2022) Τροποποίηση της υπό στοιχεία 120536 ΕΞ 2021/ 30.09.2021 απόφασης του Αναπληρωτή Υπουργού Οικονομικών «Καθορισμός της διαδικασίας διάθεσης κεφαλαίων στα πιστωτικά ιδρύματα, των όρων και προϋποθέσεων της διαδικασίας χορήγησης των δανείων στις επιχειρήσεις, εξειδίκευση των κριτηρίων και του τρόπου ελέγχου της επιλεξιμότητας των επενδύσεων που χρηματοδοτούνται με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και ορισμός της διαδικασίας, των όρων και των κριτηρίων ανάθεσης σε αξιολογητές των επιλεξιμότητων των επενδυτικών σχεδίων» (Β’ 4522).

11. Υπάρχουν επίσημα πρότυπα που πρέπει να τηρούνται για να αποδειχθεί η συμμόρφωση με το DNSH;

Δεν υπάρχουν επίσημα προκαθορισμένα, ενιαία πρότυπα που πρέπει να τηρούνται για να αποδειχθεί η συμμόρφωση με την αρχή DNSH. Η τεκμηρίωση της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης πρέπει να γίνεται με όσο το δυνατόν περισσότερα μέσα και στοιχεία διερεύνησης, ανάλογα με τη φύση του έργου, όπως είναι τα εξής:

- Τα κριτήρια (ποιοτικά ή/και ποσοτικά) που καθορίζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στον Κανονισμό (ΕΕ) 2020/852 για την Ταξινόμηση τα οποία ορίζουν τις προϋποθέσεις για το πότε μια οικονομική δραστηριότητα μπορεί να θεωρηθεί ότι συμβάλλει ουσιαστικά σε έναν από τους έξι περιβαλλοντικούς στόχους και αν αυτή η οικονομική δραστηριότητα δεν προκαλεί σημαντική βλάβη σε κανένα από τους υπόλοιπους περιβαλλοντικούς στόχους.
- Ορισμένα τεχνικά κριτήρια είναι συγκεκριμένα για κάποιες κατηγορίες οικονομικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, έργα υποδομής στις οδικές δημόσιες μεταφορές δεν βλάπτουν σημαντικά τον στόχο της κυκλικής οικονομίας, εάν τουλάχιστον το 70 % (κατά βάρος)

των μη επικίνδυνων απορριμμάτων κατασκευών και κατεδαφίσεων που παράγονται στα εργοτάξια προορίζεται για επαναχρησιμοποίηση, ανακύκλωση, ανάκτηση, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών επίχωσης ή αν θα χρησιμοποιηθούν αυτά τα απόβλητα για την υποκατάσταση άλλων υλικών, σύμφωνα με την ιεραρχία αποβλήτων και το Πρωτόκολλο της ΕΕ για τη Διαχείριση των Απορριμμάτων Κατασκευών και Κατεδαφίσεων.

- Άλλα κριτήρια γενικής φύσεως που καλύπτουν διαφορετικούς τύπους οικονομικών δραστηριοτήτων. Για παράδειγμα, κριτήρια σχετικά με δραστηριότητες σε τοποθεσίες που βρίσκονται εντός ή κοντά σε ευαίσθητες περιοχές (συμπεριλαμβανομένου του δικτύου προστατευόμενων περιοχών Natura 2000) με στόχο την «προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων» και προτεινόμενα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος που αναδεικνύονται από Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) σύμφωνα με την Οδηγία 2011/92/ΕΕ τα οποία έχουν ήδη εφαρμοστεί.

12. Πώς θα πρέπει να υπολογίζονται οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου για τα τεχνικά κριτήρια ελέγχου (πεδίο εφαρμογής, μεθοδολογίες κλπ.);

Δεν προβλέπεται από τους κανονισμούς καθολική μέθοδος υπολογισμού για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Στο πλαίσιο των τεχνικών κριτηρίων ελέγχου καθορίζονται ειδικές μέθοδοι υπολογισμού για συγκεκριμένες δραστηριότητες, σύμφωνα με τις μεθοδολογικές προσεγγίσεις που βασίζονται στις απαιτήσεις του άρθρου 19 του Κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 για την Ταξινόμηση.

13. Ποιες άλλες πληροφορίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποδειχθεί η συμμόρφωση με την αρχή DNSH;

Διάφορα στοιχεία μέσω αποδεικτικών εγγράφων, ειδικότερα για την επένδυση και γενικότερα για τον αιτούντα χρηματοδότηση είναι απαραίτητα και μπορούν να βοηθήσουν την έγκαιρη και έγκυρη αξιολόγηση της συμμόρφωσης με την αρχή DNSH. Ενδεικτικά:

- Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) ή Φάκελος υπαγωγής σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις με χάρτες σύμφωνα με την Οδηγία 2011/92/ΕΕ και το Ν. 4014/2011 ή Αποφάσεις Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ) για έργα κατηγορίας Α ή Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ) για έργα κατηγορίας Β.
- Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση (ΕΟΑ) με βάση το άρθρο 6, παρ. 3 της Οδηγίας των οικοτόπων και το Ν. 4014/2011 για την αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων που υλοποιούνται εντός προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 ή εκτός προστατευόμενων περιοχών του δικτύου Natura 2000 αλλά όμως είναι δυνατόν να επηρεάζουν σημαντικά την εν λόγω περιοχή, καθ' εαυτά ή από κοινού με άλλα έργα ή δραστηριότητες.
- Διαθέσιμα πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης (EMAS, ISO 14001, οικολογικά σήματα της ΕΕ, οικολογικά σήματα τύπου Ι που καθορίζονται στο πρότυπο ISO 14024:2018. κλπ.), βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές (ΒΔΤ) για την πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης.
- Πληροφορίες της επένδυσης χρήσιμες για την αξιολόγηση τήρησης της αρχής DNSH που σχετίζονται με την τεχνολογία, την παραγωγή και τον κύκλο ζωής του εξοπλισμού, τη διαχείριση

των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, την πηγή και την κατανάλωση ενέργειας, την ενεργειακή απόδοση, την εκτίμηση και αντιμετώπιση μελλοντικών κλιματικών κινδύνων κλπ.

- Τεχνικές Προσφορές προμηθευτών
- Υποστηρικτικά για την περιβαλλοντική αξιολόγηση ενός έργου είναι στοιχεία για τη γενικότερη περιβαλλοντική προσέγγιση του αιτούντος σε θέματα στρατηγικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικής πολιτικής και στόχων για μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, αποτελεσματικής διαχείρισης αποβλήτων και κλιματικών κινδύνων, ευθυγράμμισης με τις εθνικές στρατηγικές και τα σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα, την κυκλική οικονομία, τη διαχείριση αποβλήτων, τη βιοποικιλότητα κλπ.

Οι εμπλεκόμενοι στην εφαρμογή του DNSH μπορούν να συμβουλευούνται (ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ) τον κατάλογο σχετικών συνοδευτικών αποδεικτικών στοιχείων για την ουσιαστική αξιολόγηση ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης του Παραρτήματος II της Τεχνικής Καθοδήγησης C/2023/111.

Όπως διευκρινίζεται στην εισαγωγή του Παραρτήματος αυτού, τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στον (μη εξαντλητικό) κατάλογο συνοδευτικών αποδεικτικών στοιχείων του, εφόσον κρίνεται χρήσιμο, κατά την αξιολόγηση έργου ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης στο πλαίσιο του καταλόγου σημείων ελέγχου. Ο κατάλογος των συνοδευτικών αποδεικτικών στοιχείων παρέχεται από την Επιτροπή για να διευκολυνθούν τα κράτη μέλη στην κατά περίπτωση αξιολόγηση στο πλαίσιο της ουσιαστικής αξιολόγησης που προβλέπεται στο μέρος 2 του καταλόγου σημείων ελέγχου.. Αν και η χρήση του καταλόγου αποδεικτικών στοιχείων είναι προαιρετική, τα κράτη μέλη μπορούν να τον συμβουλευούνται για να προσδιορίζουν το είδος των αποδεικτικών στοιχείων με τα οποία μπορούν να στηρίξουν το σκεπτικό τους προκειμένου να αποδείξουν ότι ένα έργο συμμορφώνεται με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης, συμπληρώνοντας τις γενικές ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο μέρος 2 του καταλόγου σημείων ελέγχου.

14. Ο βαθμός ωριμότητας ενός έργου ως προς τους περιβαλλοντικούς κινδύνους επηρεάζει την έγκριση της χρηματοδότησης του από το ΕΣΑΑ;

Εάν η αξιολόγηση καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το έργο είναι **υπερβολικά πρώιμο** και ενέχει πολλούς και σημαντικούς περιβαλλοντικούς κινδύνους, το έργο **δεν θα πρέπει να λάβει χρηματοδότηση**, ο δε φορέας υλοποίησης θα πρέπει να υποβάλει αίτηση χρηματοδότησης σε μεταγενέστερο στάδιο.

Στις **εξαιρετικές περιπτώσεις μη ώριμων έργων** (π.χ. έργα χωρίς ολοκληρωμένες περιβαλλοντικές εκτιμήσεις και/ή διαδικασίες αδειοδότησης), το έργο θα πρέπει να αξιολογείται με βάση τις διαθέσιμες πληροφορίες. Ως πρώτο βήμα, η αξιολόγηση θα μπορούσε να περιορίζεται στον προσδιορισμό των εφαρμοστέων βασικών περιβαλλοντικών οδηγιών και στην εξασφάλιση σαφούς αναφοράς στον χρόνο κατά τον οποίο θα μπορούσε να επιβεβαιωθεί η συμμόρφωση του φορέα υλοποίησης με τις κείμενες διατάξεις. Αυτό μπορεί να σημαίνει την ενσωμάτωση των εκτιμήσεων όσον αφορά την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης και των αναγκαίων μέτρων

μετριάσμου που πρέπει να ληφθούν για να διασφαλιστεί η συμμόρφωση με τη μορφή οροσήμων ή/και στόχων.

Σε περίπτωση δυνητικά προβληματικών έργων (π.χ. λόγω των πιθανών σημαντικών επιπτώσεών τους σε τόπους Natura 2000 ή λόγω αντιδράσεων της κοινής γνώμης που καθυστερούν την αδειοδότηση) θα πρέπει να προτείνονται από τον φορέα υλοποίησης ειδικοί περιβαλλοντικοί όροι για το έργο και να συμπεριλαμβάνονται στη σύμβαση χρηματοδότησης. Για παράδειγμα, σε μεγάλο έργο οδικής υποδομής, το οποίο απαιτούσε τη διενέργεια ΜΠΕ πριν από την έκδοση των σχετικών αδειών, θα μπορούσε να περιληφθεί ως ορόσημο η εφαρμογή των απαιτούμενων μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος που περιλαμβάνονται στην Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων.

Όσον αφορά τη διαδικασία υποβολής προσφορών ή προμήθειας, ο σχεδιασμός του έργου θα μπορούσε να ορίζει ότι οι προδιαγραφές του διαγωνισμού ή της προμήθειας θα πρέπει να περιέχουν ειδικούς όρους σχετικά με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης. Σε αυτούς θα μπορούσε να περιλαμβάνεται, για παράδειγμα, ένα ελάχιστο ποσοστό αποβλήτων από κατασκευές και κατεδαφίσεις τα οποία θα υφίστανται κατεργασία προς επαναχρησιμοποίηση και ανακύκλωση.

Ανεξάρτητα από τους ειδικούς όρους του έργου (εφόσον απαιτείται), η σύμβαση χρηματοδότησης θα πρέπει να περιλαμβάνει πάντοτε, για τα εν λόγω πρώιμα έργα, τυποποιημένο γενικό όρο σχετικά με την υποβολή των εκτιμήσεων και/ή αδειών που λείπουν.

Σε κάθε περίπτωση οι όροι αυτοί για την περιβαλλοντική ωρίμανση μιας επένδυσης θα πρέπει να πληρούνται **το αργότερο πριν από κάθε αίτημα για εκταμίευση.**

15. Πώς αντιμετωπίζονται οικονομικές δραστηριότητες για τις οποίες δεν υπάρχουν τεχνολογικά και οικονομικά εφικτές εναλλακτικές λύσεις με χαμηλό περιβαλλοντικό αντίκτυπο;

Στις περιπτώσεις αυτές, η απαίτηση της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης μπορεί να αξιολογείται σε σύγκριση με τα βέλτιστα διαθέσιμα επίπεδα περιβαλλοντικών επιδόσεων στον τομέα διεθνώς (**benchmarking**). Η προσέγγιση αυτή είναι έγκυρη μόνο αν ισχύουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως ότι πράγματι η δραστηριότητα οδηγεί σε σημαντικά καλύτερες περιβαλλοντικές επιδόσεις από ό,τι άλλες διαθέσιμες εναλλακτικές λύσεις, αποτρέπει τα επιβλαβή για το περιβάλλον φαινόμενα και δεν παρεμποδίζει την ανάπτυξη και εφαρμογή εναλλακτικών λύσεων χαμηλού αντικτύπου.

16. Λαμβάνεται υπόψη στην αξιολόγηση η λογική της «μη παρέμβασης», λαμβανομένων υπόψη των περιβαλλοντικών επιπτώσεων μιας οικονομικής δραστηριότητας;

Σε περιπτώσεις αρνητικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή εφικτής, τεχνολογικά και οικονομικά, εναλλακτικής λύσης με χαμηλότερο περιβαλλοντικό αντίκτυπο, η προσέγγιση αυτή συνίσταται στη συνεκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.

Για παράδειγμα, εάν εξετάζεται η κατασκευή φράγματος που είναι απαραίτητο για μια μονάδα υδροηλεκτρικής ενέργειας σε μια παρθένα περιοχή, οι επιπτώσεις του φράγματος θα εκτιμηθούν

βάσει ενός σεναρίου σύμφωνα με το οποίο ο σχετικός ποταμός παραμένει στη φυσική του κατάσταση και όχι βάσει εξέτασης μιας διαφορετικής ενδεχομένως εναλλακτικής χρήσης της περιοχής.

Ομοίως, εάν ένα πρόγραμμα απόσυρσης αποσκοπεί στην αντικατάσταση μη ενεργειακά αποδοτικών αυτοκινήτων με άλλα αποδοτικότερα που βασίζονται σε κινητήρες εσωτερικής καύσης, οι επιπτώσεις των νέων αυτοκινήτων με κινητήρες εσωτερικής καύσης θα εκτιμώνται σε απόλυτες τιμές, δεδομένου ότι υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις χαμηλού ανκτύπου (π.χ. αυτοκίνητα μηδενικών εκπομπών), και όχι σε σύγκριση με τις επιπτώσεις των μη αποδοτικών αυτοκινήτων που αντικαθιστούν.

17. Πώς αξιολογείται η συμμόρφωση ενός έργου με την αρχή DNSH προκειμένου να εγκριθεί η χρηματοδότησή του από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας;

Πριν επιλεγεί ένα έργο η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ) και οι Ενδιάμεσοι Φορείς Διαχείρισης (οι τράπεζες στην περίπτωση των δανείων) εξετάζουν την αυτοαξιολόγηση των υποψηφίων, ως προς την τήρηση της αρχής DNSH, την οποία έχουν συνυποβάλλει με την αίτηση επιχορήγησης ή δανεισμού.

- Η ΕΥΣΤΑ, ως κεντρική Διαχειριστική Αρχή αρμόδια για την αποτελεσματική υλοποίηση του ΕΣΑΑ, έχει καθορίσει κριτήρια και διαδικασίες σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και τους κανονισμούς τα οποία διέπουν την τήρηση της αρχής DNSH και τη συμμόρφωση με τη σχετική εθνική και ευρωπαϊκή κλιματική και περιβαλλοντική νομοθεσία.
- Η αξιολόγηση εξετάζει τις περιβαλλοντικές εκτιμήσεις, προβλέψεις, μελέτες και λοιπά στοιχεία της αυτοαξιολόγησης που έχει διενεργήσει ο φορέας του έργου/επένδυσης για την τεκμηρίωση της τήρησης της αρχής DNSH, μέσω της απλοποιημένης ή της αναλυτικής προσέγγισης, για την τεκμηρίωση της τήρησης της αρχής DNSH
- **Η αξιολόγηση των προς δανειοδότηση επενδύσεων διενεργείται από ανεξάρτητους αξιολογητές που περιλαμβάνονται στο Μητρώο Αξιολογητών της ΕΥΣΤΑ προκειμένου να επιβεβαιωθεί ή όχι η επιλεξιμότητα του έργου για χρηματοδότηση, ως προς την περιβαλλοντική και κλιματική διάσταση.**

18. Πώς πρέπει να ανταποκρίνονται οι εμπλεκόμενοι φορείς ώστε να διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με την αρχή DNSH;

Στο πλαίσιο των προγραμμάτων χρηματοδότησης στα οποία εφαρμόζεται η αρχή DNSH, όπως το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, **οι εμπλεκόμενοι φορείς επιβάλουν όρους για την τήρηση της αρχής DNSH σε όλα τα σχετικά έγγραφα**, για παράδειγμα έγγραφα που συνδέονται με προδιαγραφές, διαγωνισμούς, προσκλήσεις για επιχορηγήσεις, δημόσιες συμβάσεις, δανειακές συμβάσεις. Στη συνέχεια διασφαλίζουν τη συμμόρφωση με την αρχή DNSH κατά την υλοποίηση του έργου σύμφωνα με τις συμβατικές απαιτήσεις.

Οι αιτούντες δάνειο πρέπει, πριν από την εκταμίευση του δανείου, να έχουν συντάξει όλες τις απαιτούμενες Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), να έχουν λάβει τις σχετικές άδειες (πχ Απόφαση Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων από το Υπουργείο Περιβάλλοντος) και να έχουν προσκομίσει κάθε απαραίτητο στοιχείο επαλήθευσης της συμμόρφωσης με τη σχετική εθνική και ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία.

Κατά την υλοποίηση και με την ολοκλήρωση του έργου οι φορείς υλοποίησης και οι ανάδοχοι των έργων διευκολύνουν τις εθνικές αρχές παρακολούθησης και ελέγχου τήρησης της αρχής DNSH για την πραγματοποίηση επιτόπιων επισκέψεων και της χορήγησης σχετικών εγγράφων και πληροφοριών.

19. Ποιες είναι οι συνέπειες της μη συμμόρφωσης με την αρχή DNSH;

Το άρθρο 5.2 του Κανονισμού ΕΕ 2021/241 προβλέπει ότι ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας υποστηρίζει μόνο μέτρα που τηρούν την αρχή «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (DNSH).

Για τις αρμόδιες αρχές διαχείρισης και ελέγχου της εφαρμογής του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, **η μη συμμόρφωση με την αρχή DNSH μπορεί να προκαλέσει ακύρωση της χρηματοδότησης ή να θέσει σε κίνηση τη διαδικασία επιστροφής των ενισχύσεων.**

Μη συμμόρφωση με την υποχρέωση τήρησης της αρχής DNSH **μπορεί επίσης να οδηγήσει σε προσωρινή αναστολή ή και μόνιμη μείωση των πόρων που διατίθενται στην Ελλάδα** από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

20. Πώς μπορεί να υποβοηθηθούν οι εμπλεκόμενοι στην τεκμηρίωση/αξιολόγηση της τήρησης της αρχής DNSH;

Η Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού του Ταμείου Ανάκαμψης (ΕΥΣΤΑ), προκειμένου να υποβοηθήσει όσους ενδιαφέρονται να χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και τους εμπλεκόμενους, στην προετοιμασία και αξιολόγηση των αιτημάτων ένταξης έργων (στελέχη υπουργείων και άλλων φορέων, επενδυτές, ορκωτοί ελεγκτές, στελέχη τραπεζών, αξιολογητές επενδυτικών σχεδίων, σύμβουλοι κ.ά.), έχει συντάξει και δημοσιοποιήσει:

- Οδηγό με λεπτομερή ενημέρωση και οδηγίες για τον τρόπο εφαρμογής της αρχής «Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης (DNSH)» που περιλαμβάνει και τα εξής:
 - Περιεχόμενα Μελέτης βιωσιμότητας (Sustainability Proofing).
 - Διαδικασία εκπόνησης και ελέγχου της Μελέτης Βιωσιμότητας.
 - Ενδεικτικά παραδείγματα εφαρμογής.
- Οδηγίες σε μορφή ερωτήσεων και απαντήσεων.

ΣΥΝΗΜΜΕΝΟ Α

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Τεχνική καθοδήγηση σχετικά με την εφαρμογή της αρχής της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» στο πλαίσιο του κανονισμού για τη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (C/2023/111)

../..

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ II

Συνοδευτικά αποδεικτικά στοιχεία για την ουσιαστική αξιολόγηση ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης στο πλαίσιο του μέρους 2 του καταλόγου σημείων ελέγχου

Εφόσον κρίνεται χρήσιμο, κατά την υποβολή ουσιαστικής αξιολόγησης ως προς τη μη πρόκληση σημαντικής βλάβης για ένα μέτρο στο πλαίσιο του μέρους 2 του καταλόγου σημείων ελέγχου (βλ. ενότητα 3), τα κράτη μέλη μπορούν να βασίζονται στον (μη εξαντλητικό) κατάλογο συνοδευτικών αποδεικτικών στοιχείων που ακολουθεί. Ο κατάλογος αυτός παρέχεται από την Επιτροπή για να διευκολυνθούν τα κράτη μέλη στην κατά περίπτωση αξιολόγηση στο πλαίσιο της ουσιαστικής αξιολόγησης που προβλέπεται στο μέρος 2 του καταλόγου σημείων ελέγχου. Αν και η χρήση του καταλόγου αυτού είναι προαιρετική, τα κράτη μέλη μπορούν να τον συμβουλευθούν για να προσδιορίσουν το είδος των αποδεικτικών στοιχείων με τα οποία μπορούν να στηρίξουν το σκεπτικό τους προκειμένου να αποδείξουν ότι ένα μέτρο συμμορφώνεται με την αρχή της μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης, συμπληρώνοντας τις γενικές ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο μέρος 2 του καταλόγου σημείων ελέγχου.

Οριζόντια συνοδευτικά αποδεικτικά στοιχεία

- Έχει τηρηθεί το εφαρμοστέο τμήμα της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ (ιδίως οι περιβαλλοντικές εκτιμήσεις) και έχουν χορηγηθεί οι σχετικές άδειες/εγκρίσεις που απαιτούνται βάσει του δικαίου της ΕΕ.
- Το μέτρο περιλαμβάνει στοιχεία βάσει των οποίων απαιτείται από τις επιχειρήσεις να εφαρμόζουν αναγνωρισμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το EMAS (ή αναλλακτικά το πρότυπο ISO 14001 ή ισοδύναμο πρότυπο), ή να χρησιμοποιούν και/ή να παράγουν προϊόντα ή υπηρεσίες στα οποία έχει απονεμηθεί οικολογικό σήμα της ΕΕ ⁽⁴⁾ ή άλλο περιβαλλοντικό σήμα τύπου I ⁽⁵⁾.
- Το μέτρο αφορά την εφαρμογή βέλτιστων περιβαλλοντικών πρακτικών ή την επίτευξη των δεικτών αναφοράς της αριστείας που καθορίζονται στα τομεακά έγγραφα αναφοράς ⁽⁶⁾ τα οποία εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 46 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινιστικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS).
- Όσον αφορά τις δημόσιες επενδύσεις, το μέτρο τηρεί τα κριτήρια των πράσινων δημόσιων συμβάσεων ⁽⁴⁾.
- Όσον αφορά τις επενδύσεις σε υποδομές, η επένδυση έχει καταστεί ανθεκτική όσον αφορά την κλιματική αλλαγή και το περιβάλλον.

Μετριασμός της κλιματικής αλλαγής

- Για μέτρο σε τομέα που δεν καλύπτεται από τους δείκτες αναφοράς του ΣΕΔΕ, το μέτρο είναι συμβατό με την επίτευξη του στόχου μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 και με τον στόχο της επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050.
- Για μέτρο προώθησης του εξηλεκτρισμού, το μέτρο συμπληρώνεται με στοιχεία που αποδεικνύουν ότι το ενεργειακό μείγμα βρίσκεται σε πορεία απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές, σύμφωνα με τους στόχους μείωσης των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου έως το 2030 και το 2050, και συνοδεύεται από αυξημένο δυναμικό παραγωγής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή

- Έχει διενεργηθεί αναλογική εκτίμηση κλιματικού κινδύνου.
- Εάν μια επένδυση είναι αξίας άνω των 10 εκατ. EUR, έχει διενεργηθεί ή προγραμματίζεται εκτίμηση κλιματικής τρωτότητας και κινδύνου ⁽⁷⁾ που οδηγεί στον προσδιορισμό, την αξιολόγηση και την εφαρμογή των σχετικών μετρών προσαρμογής.

⁽⁴⁾ Το σύστημα οικολογικού σήματος της ΕΕ θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 66/2010. Ο κατάλογος των κατηγοριών προϊόντων για τις οποίες έχουν καθοριστεί κριτήρια απονομής του οικολογικού σήματος της ΕΕ είναι διαθέσιμος στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/products-groups-and-criteria.html>

⁽⁵⁾ Τα οικολογικά σήματα τύπου I καθορίζονται στο πρότυπο ISO 14024:2018.

⁽⁶⁾ Είναι διαθέσιμα στην ακόλουθη διεύθυνση: https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_publications/sectoral_reference_documents_en.htm

⁽⁷⁾ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καθορίσει κριτήρια της ΕΕ για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις σε σχέση με πολυάριθμες κατηγορίες προϊόντων: https://ec.europa.eu/environment/gpp/eu_gpp_criteria_en.htm

⁽⁸⁾ Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν τις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής σχετικά με τον έλεγχο της βιωσιμότητας των επενδύσεων στο πλαίσιο του InvestEU, συμπεριλαμβανομένων των κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τη ενίσχυση της ανθεκτικότητας των υποδομών στην κλιματική αλλαγή για την περίοδο 2021-2027. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν τα δικά τους κριτήρια και δείκτες για τον έλεγχο της βιωσιμότητας, υπό την προϋπόθεση ότι βασίζονται στους κλιματικούς στόχους της ΕΕ και συμβάλλουν ουσιαστικά στους κλιματικούς και περιβαλλοντικούς στόχους κατά την έννοια του κανονισμού (ΕΕ) 2020/852 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 18ης Ιουνίου 2020, σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου για τη διευκόλυνση των βιώσιμων επενδύσεων και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2019/2088.

Βιώσιμη χρήση και προστασία των υδάτινων και των θαλάσσιων πόρων

- Οι κίνδυνοι υποβάθμισης του περιβάλλοντος που σχετίζονται με τη διατήρηση της ποιότητας και την αποφυγή της καταπόνησης των υδάτων έχουν εντοπιστεί και αντιμετωπιστεί σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα και με σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού.
- Στην περίπτωση μέτρου που αφορά το παράκτιο και θαλάσσιο περιβάλλον, το μέτρο δεν αποκλείει οριστικά ούτε θέτει σε κίνδυνο την επίτευξη καλής περιβαλλοντικής κατάστασης, όπως ορίζεται στην οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική, σε επίπεδο θαλάσσιων περιοχών και υποπεριοχών ή στα θαλάσσια ύδατα άλλων κρατών μελών.
- Το μέτρο δεν επηρεάζει σημαντικά i) τα επηρεαζόμενα υδατικά συστήματα (ούτε εμποδίζει το συγκεκριμένο υδατικό σύστημα με το οποίο σχετίζεται ή άλλα υδατικά συστήματα στην ίδια λεκάνη απορροής ποταμού να επιτύχουν καλή κατάσταση ή καλό δυναμικό, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της οδηγίας-πλαίσιο για τα ύδατα) ή ii) τους προστατευόμενους οικοτόπους και είδη που εξαρτώνται άμεσα από τα ύδατα.

Κυκλική οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης δημιουργίας αποβλήτων και της ανακύκλωσης

- Το μέτρο είναι σύμφωνο με το σχετικό εθνικό ή περιφερειακό σχέδιο διαχείρισης αποβλήτων και πρόγραμμα πρόληψης της δημιουργίας αποβλήτων, σύμφωνα με το άρθρο 28 της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία (ΕΕ) 2018/551, και, εφόσον υπάρχει, με τη σχετική εθνική, περιφερειακή ή τοπική στρατηγική για την κυκλική οικονομία.
- Το μέτρο είναι σύμφωνο με τις αρχές των βιώσιμων προϊόντων και της ιεράρχησης των αποβλήτων, με προτεραιότητα την πρόληψη της δημιουργίας αποβλήτων.
- Το μέτρο διασφαλίζει την αποδοτικότητα των πόρων για τους σημαντικότερους πόρους που χρησιμοποιούνται. Αντιμετωπίζονται οι ανεπάρκειες (*) στη χρήση των πόρων, μεταξύ άλλων με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής χρήσης και της βιωσιμότητας των προϊόντων, των κτιρίων και των περιουσιακών στοιχείων.
- Το μέτρο διασφαλίζει την αποτελεσματική και αποδοτική χωριστή συλλογή αποβλήτων στην πηγή, καθώς και ότι τα κλάσματα που διαχωρίζονται στην πηγή αποστέλλονται για προετοιμασία για επαναχρησιμοποίηση ή ανακύκλωση.

Πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης:

- Το μέτρο είναι σύμφωνο με τα υφιστάμενα παγκόσμια, εθνικά, περιφερειακά ή τοπικά σχέδια για τη μείωση της ρύπανσης.
- Το μέτρο είναι σύμφωνο με τα σχετικά συμπεράσματα για τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές (ΒΔΤ) ή με τα έγγραφα αναφοράς Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών (BREF) (†) στον τομέα.
- Θα εφαρμοστούν εναλλακτικές λύσεις για τη χρήση επικίνδυνων ουσιών (*).
- Το μέτρο είναι σύμφωνο με την ορθολογική χρήση των γεωργικών φαρμάκων (†).
- Το μέτρο είναι σύμφωνο με τις βέλτιστες πρακτικές για την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής (†).

(*) Βλ. υποσημείωση 2 στο παράρτημα Ι του παρόντος εγγράφου καθοδήγησης.

(†) Το εν λόγω είδος συνοδευτικών αποδεικτικών στοιχείων ισχύει για δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 2010/75/ΕΕ («Οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές»). Ο κατάλογος των διαθέσιμων συμπερασμάτων για τις ΒΔΤ και των εγγράφων αναφοράς Βέλτιστων Διαθέσιμων Τεχνικών είναι διαθέσιμος στην ακόλουθη διεύθυνση: <https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/reference>

(*) Το ζήτημα αυτό αφορά την πρόληψη και τον έλεγχο της ρύπανσης που προκαλείται από βιομηχανικές δραστηριότητες. Το άρθρο 3 σημείο 18 της οδηγίας 2010/75/ΕΕ («οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές») ορίζει τις «επικίνδυνες ουσίες» ως εξής: «ουσίες ή μείγματα, όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2008, για την ταξινόμηση, την επισήμανση και τη συσκευασία των ουσιών και των μειγμάτων». Επιπλέον, το άρθρο 58 της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές ορίζει τα εξής: «Οι ουσίες ή τα μείγματα τα οποία λόγω της περιεκτικότητάς τους σε πτητικές οργανικές ενώσεις ταξινομούνται ως καρκινογόνα, μεταλλαξιογόνα ή τοξικά για την αναπαραγωγή βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1272/2008 και στα οποία έχουν αποδοθεί ή τα οποία οφείλουν να φέρουν τις δηλώσεις επικινδυνότητας H340, H350, H350i, H360D ή H360F, αντικαθίστανται, στο μέτρο του δυνατού, από λιγότερο επιβλαβή μείγματα ή επιβλαβείς ουσίες, το ταχύτερο δυνατόν.»

(†) Όπως ορίζεται στην οδηγία 2009/128/ΕΚ για την ορθολογική χρήση.

(†) Συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τα επόμενα βήματα για την ανάδειξη της ΕΕ σε μια περιοχή βέλτιστης πρακτικής για την καταπολέμηση της μικροβιακής αντοχής (2019/C 214/01).

Προστασία και αποκατάσταση της βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων.

- Το μέτρο τηρεί την ιεράρχηση των μέτρων μετριασμού ⁽¹¹⁾ και άλλες σχετικές απαιτήσεις βάσει των οδηγιών για τους οικοτόπους και τα πτηνά.
- Έχει διενεργηθεί εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων και έχουν τεθεί σε εφαρμογή τα συμπεράσματά της.

⁽¹¹⁾ Σύμφωνα με τη μεθοδολογική καθοδήγηση σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 6 παράγραφοι 3 και 4 της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τους οικοτόπους.